



# ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ 11<sup>ΟΥ</sup> & 63<sup>ΟΥ</sup>  
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

**... Αφού είχαμε το παιχνίδι, είχαμε τα πάντα! \***  
(ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Τ.Ε. «ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΙΖΕΙ!»)

Τ. 33 05-02-2014

*\*Λευτέρης Παπαδόπουλος «Το ελληνικό τογκίνο παιχνίδι» απόσπασμα, Gramma, 10-15*

Γεννήθηκα σε μια γειτονιά της Αθήνας όπου τα πάντα ήταν χειροποίητα. Οι δρόμοι κωματένιοι, με μπόλικες πέτρες. Τα σοκάκια μισοσοβατισμένα – σοκάκια τα λέγαμε τότε. Τα πεζοδρόμια, από μαρμαρόπλακες ακανόνιστες και διαφόρων μεγεθών. Και κοντά στα ρείθρα μεγάλες τρύπες, απ' όπου τινάζονταν προς τα πάνω, μουριές και αγριοπιπεριές.

Τσιμέντο δεν υπήρχε πουθενά. Τα τούβλα έδιναν κι έπαιρναν. Οι σοβατζήδες, με τις μακριές τους βούρτσες, είχαν καθημερινό μεροκάματο. Ο ασβέστης ήταν ο πιο στενός φίλος όλων των νοικοκυριών. Η μάνα μου - όπως και οι περισσότερες μανάδες - φορούσε τσεμπέρι και ασβέστωνε μόνη της τους εσωτερικούς τοίχους του σπιτιού μας. Όπως και κάθε μάντρα της αυλής.

Οι φτωχοί άνθρωποι, όπως ήμασταν εμείς, περπατάνε πάντοτε με το κεφάλι χαμηλά. Ξέρουν ότι, κοιτάζοντας προσεκτικά τον δρόμο, όλο και κάτι θα βρουν. Ένα πέταλο αλόγου, μερικές μεγάλες πρόκες, σπασμένα κεραμίδια, κουμπιά, μπετούγιες, μισοφαγωμένες βούρτσες, κομμάτια σπάγκου, δέκα πόντους σκοινί, δαχτυλήθρες, κομματάκια από κερί, μισοφαγωμένες γομολάστιχες, τσοσδούλια μολυβάκια, τσατσάρες, λάστιχα από βρακοζώνια, σφουγγάρια, πακέτα από τσιγάρα, ελάσματα από σαραβαλιασμένα εργαλεία, καλώδια, αδειανά κονσερβοκούτια, σπιρτόκουτα, σιδήποτε σιδερικό, κόπτισες, δεκάρες, στραπατσαρισμένα χαρτοκιβώτια. Όλα αυτά, ή μερικά απ' αυτά τα αντικείμενα, οι φτωχοί τα μαζεύουν. Πιστεύουν ότι κάποτε ίσως τα χρειαστούν. Και πολλές φορές, όταν η ανάγκη τα φέρει τα χρησιμοποιούν. Τίποτα δεν πάει χαμένο.

Η γειτονιά που μεγάλωσα είναι κάτω από την πλατεία Βικτωρίας, που τότε τη λέγανε Κυριακού. Σήμερα, θεωρείται σχεδόν κακόφημη, γιατί μένουν εκεί, ως τον Άγιο Παντελεήμονα, την Αττική και τη Μιχαήλ Βόδα, χιλιάδες μετανάστες, πέντε πέντε σ' ένα δωμάτιο... Πέφτουν και μαχαιριές. Στα δικά μου εφηβικά χρόνια, η οδός Φυλής, η Αριστοτέλους, η Χέυδεν ήταν ο παράδεισος των παιδιών. Με μια φέτα ψωμί – αν υπήρχε- στο χέρι βγαίναμε από τα σπίτια μας για ποδόσφαιρο, κουτσό, σκοινάκι, μπιζ, ... ..

Ήταν δύσκολοι καιροί. Αλλά αφού είχαμε το παιχνίδι, είχαμε τα πάντα. Οι ίδιοι φτιάχναμε, με τα χέρια μας τους χαρταετούς μας, με λίγη κόλλα από αλεύρι, κομμένα καλάμια, λαδόκολλα και χαρτί από εφημερίδες. Με τις καρπουζόφλουδες φτιάχναμε φαναράκια, ένα μπατιριμένο λευκό σεντόνι ήταν ό,τι χρειαζόταν για μια παράσταση Καραγκιόζη. Τις φιγούρες του Καραγκιόζη τις σχεδιάζαμε στο χαρτόνι και τις σκαλίζαμε με κοπίδια που ήταν πρόκες αφημένες στις ράγες του τραμ της Αχαρνών. Ανακαλύπταμε αποθήκες, όπου διάφορες στρατιωτικές υπηρεσίες είχαν ξεχάσει ή εγκαταλείψει κιβώτια με πυρομαχικά, μπαρούτι, σφαίρες κ.λ.π.. Εκατό διακόσια μέτρα από τα σπίτια μας, βρίσκονταν όλα τα καλά του Θεού: μαραγκούδικα, ποδηλατάδικα, σιδεράδικα, μηχανουργεία, ψλικάτζιδικα. Παιζαμε βόλους από λάσπη και τους βάφαμε μόλις στέγνωνε η λάσπη. Δεν είχαμε τόπια και γεμιζαμε χιλιοφορεμένες κάλτσες με κουρέλια και είχαμε στα χέρια ένα στρογγυλό θαύμα, με το οποίο μπορούσαμε να σουτάρουμε, να κάνουμε ντριμπλς, να ανακηρύσσουμε ήρωες των γηπέδων.

Στην Αριστοτέλους, υπήρχε ένα τεράστιο μαρμαράδικο. Παίρναμε πεταμένα κομμάτια από μάρμαρο και παιζαμε ομάδες ή χτίζαμε. Από τα μαραγκούδικα βουτάγαμε χοντρά σανίδια για να κατασκευάσουμε τα πατινία μας. Όλη η ζωή σπαρταρούσε στα χέρια μας! Δεν είχαμε κανέναν ανάγκη. Κι όταν κάπου δυσκολευόμασταν, πάντα ερχόταν σε βοήθεια: ο πατέρας, η μάνα, ο φίλος, ο μεγαλύτερος αδερφός. Για να χουμε σφεντόνες, κόβαμε διχάλες από την αμυγδαλιά της πλατείας μας και ύστερα με υπομονή και τάξη, τοποθετούσαμε τα λάστιχα και το πετσάκι που συγκρατούσε την πέτρα. Τίποτα δεν μπορούσε να μας αντισταθεί. Από τα κρασοβάρελα, παίρναμε τα μεταλλικά στεφάνια και τρέχαμε με τα τσέρκια μας. ... ..